

Broma

Tot i que té molts significats, normalment, quan parlem de *broma* ens referim a allò fet o dit a algú amb el propòsit de riure's d'ell, de fer-hi broma.

Costar-li o sortir-li cara la broma (a algú). Sortir-ne perjudicat. *Volien fer el gran negoci, però els ha costat cara la broma.*

De broma. No seriosament. No autèntic. *T'ho he dit de broma. És un telèfon de broma.*

Ser de la broma. Ser alegre, faceciós, jocós. *És de la broma i sempre ens fa riure.*

Sabíeu que l'origen d'aquesta paraula té a veure amb el mol·lusc que rep justament aquest nom?

Broma o *corc marí* és el nom d'un mol·lusc lamel·libranqui marí (*Teredo navalis*), de cos molt allargat, vermiforme, de 5 a 10 mm de diàmetre, i de conquilla atrofiada, petita, situada a l'extrem anterior de l'animal i utilitzada per aquest com a òrgan perforant, amb el qual excava galeries a la fusta submergida de vaixells, embarcadors, etc., la rosega i així la va corcant i destruint. És un mol·lusc xilòfag, és a dir, que es nodreix de fusta. Antigament, aquest fet preocupava molt als mariners i als propietaris de les embarcacions afectades, ja que els perjudicava greument. Amb el temps, es va aplicar el terme *broma* a qualsevol cosa que enutgés o aclaparés fins a arribar al significat d'avui.

Abromar-se. Cobrir-se de broma l'obra viva d'un vaixell.

Fonts:

? Consultes

Fonts:

A taula o a la taula?

Aquesta expressió es construeix generalment sense article, *a taula*, especialment relacionada amb la idea de 'menjar' o 'àpat'. *Aquell dia érem dotze a taula. A les tres vam seure a taula.*

Cal no confondre aquest ús amb el que indica mera localització, cas en què se sol fer servir l'article: *a la taula*. *Les claus són a la taula. Va recolzar el colze a la taula.*

Cargolar-se de riure

Riure molt, desmesuradament (També s'usa amb el verb *recargolar*). *Aquell acudit feia cargolar-se de riure. Es recargolava de riure cada vegada que el veia.*

També podem dir: *cruixir-se, desfer-se, desllorigar-se, esbotzar-se, esclatar-se, esqueixar-se, morir-se, partir-se, petar-se, pixar-se, rebentar-se, trencar-se de riure; clavar-se a riure, riure per les butxaques.*

176

20
anys
2001-2021

Crida-li o crida-la?

Totes dues formes són correctes, però tenen significats diferents segons el context. El verb *cridar* pot funcionar com a verb transitiu, amb complement directe, o com a verb intransitiu, amb un altre complement o sense.

Quan funciona com a verb transitiu, significa 'invitar algú, especialment pronunciant el seu nom, a venir, a anar a un lloc'. Cal tenir en compte que el complement directe no porta la preposició *a*, i que els pronoms que el substitueixen són *el, la, els, les* (i no pas *li*). Per exemple: *Si necessites ajuda, crida la Mercè (crida-la). El nen està malalt, crida el metge! (crida'l).* En canvi, quan funciona com a verb intransitiu, significa 'fer crits'. Per exemple: *No cridis, que em fa mal el cap.* En aquest cas, si hi introduïm un complement de persona, cal substituir-lo pels pronoms *li* o *els*, ja que es tracta d'un complement indirecte. Per exemple: *No cridis a la mare (no li cridis).* Així doncs, no és el mateix *La nena crida la mare* (és a dir, 'li demana que vingui') que *La nena crida a la mare* (és a dir, 'l'escriu')

I, parlant de crits..., en posem uns quants:

aliret Xiscler. Crit del pollí.

esbramec Crit de l'os.

escataineig Crit de la gallina.

esgarip Xiscler. Crit dels ocells nocturns.

gruny Crit del porc.

miol Crit del gat.

renill Crit del cavall.

rugit Crit del lleó.

udol Crit prolongat i planyívol d'un llop, d'un xacal, d'un gos. Crit prolongat i fort arrencat pel dolor. Els udols del vent. [...]

xeric Crit dels ocells petits. Xiscler. [...]

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **vintenejar**. La resposta correcta era la **1. Anar pels vint anys**. La guanyadora ha estat Marta Sotomayor, seguidora de *L'Estenedor*.

Ara preguntem què vol dir **tenir el cap a tres quarts de quinze?**

1. Tenir hora al metge a les 14.45 h.
2. Estar molt distret d'allò que fa al cas.
3. Estar molt lluny de l'ambulatori.
4. Arribar sempre molt puntual als llocs.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpnl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una nova samarreta model *Refranyys* dissenyada al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals

Mesa o taula?

Els mots *mesa* i *taula*, que representen conceptes molt pròxims entre si, poden fer referència a un grup de persones constituït per ocupar-se d'una qüestió.

De manera general, si aquest grup de persones té una certa estructura jeràrquica, si tenen l'atribució de dirigir o si tenen poder de decisió sobre el tema que les congrega, es fa servir la forma *mesa*. Per exemple, *mesa de contractació* o *mesa electoral*. En canvi, la forma *taula* es fa servir si ningú no presideix ni dirigeix els diversos participants del grup. Per exemple, *taula rodona*.

Webs

- L'Institut d'Estudis Catalans i la Fundació Pere Coromines han publicat la versió en línia de l'**Onomasticon Cataloniae** de Joan Coromines.
- **Etnobotànica dels Països Catalans**. Nou portal web de l'IEC que recull el coneixement popular sobre plantes als Països Catalans. Amb la participació de la Universitat de Barcelona i de l'Institut Botànic de Barcelona.
- L'Optimot incorpora el **Diccionari de sinònims Franquesa** entre les seves fonts de consulta.

Ajuntament de Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA